

A fényel írt képek mestere

Utólag jöttem rá, mekkora hibát követtem el, amikor felkértem dr. Tóth Sándort, a minisztérium vadászati főosztályának egykori vezetőjét, Tollner Györgyöt, a Budavidéki Vadgazdaság egykori igazgatóját, Féner Tamást, a Fotóművész Szövetség egykori főtítkárát, dr. Galamb Gábort, a Lábodi ÁG egykori fővadászt, dr. Hőnich Miklós állatorvost és Zilai János gemenci kerületvezető vadászt, hogy írják meg néhány Nagygyörgy Sándorhoz kötődő emléküket... mert mindenki készséggel fogott ceruzát vagy ült a számítógép klaviatúrája elé... gyakorlatilag nekem, aki nekem annak idején sikerült „státusba” imádkoznom a Nimród szerkesztőségénél, aki tucatnyi éven keresztül nem

csak a hazai „pályán”, hanem a külföldi útjainkon is együtt lehettem vele, akit a barátjának tekintett... nem maradt hely a visszaemlékezésre, pedig közös sztorijaink ezerszámra lennének.

Alig 60 évesen, 20 éve hagyott itt bennünket, összeállításunkban megpróbáljuk földézni megnyerő személyiségét, iskolateremtő természetfotós elkötelezettségét. (Életrajzi adatai, munkássága részletesen megtalálható a www.termeszetfotok.hu honlapon.) Születésének és halálának kerek évfordulóján emlékművet kapott legkedvesebb tartózkodási helyén, a Tisza parton, Mártélyon, melyet leánya, Nagygyörgy Ágnes szobrászművész készített.

-css-

Köteteket írhatnak

Életútjának állomásai a szegedi Fehér-tó, Hódmezővásárhely, Mártély, Kardoskút, Gemenc, Gyulaj, Soponya... a magyar természetvédelem és vadászat szentélyei, a hozzá kötődő nevekkel: dr. Beretzk Péterrel, dr. Tildy Zoltánnal, dr. Sterbetz Istvánnal, Party Istvánnal, Böröczky Kornéllal...

E kötődések terelték a vadászat felé, épültek kapcsolatai a Magyar Vadászok Országos Szövetségével, a „Magyar Vadász”, a „Nimród magazin” szerkesztőségével, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium vadászati főosztályával.

1966-ban kezdtük meg a Vadászati Világkiállítás szervezését, csatlakoztunk a Nemzetközi Vadászati Tanácshoz. Megyei kiállításokon, trófea-bemutatókon, fotókiállításokon népszerűsítettük a VVK gondolatát – és gyűjtöttük a kiállítás anyagát. Nagygyörgy Sándor ekkor fordult a vadászat felé. 1969-től jelentek meg képei a „Magyar Vadász”-ban. A Nimród fotópályázatán a Dámbika című képe I. díjat nyert. Ekkor hívtuk fotózásra Gyulajra, Gemencre a VVK előkészítése érdekében. Itt születtek remek felvételei, amelyek a Nemzetközi Fotóművészeti Kiállításon keltettek feltűnést, és kerültek a VVK albumába. „Fenséget idéző” dámbikája a VVK nagydíját nyerte el. Kiállítási képei könyvekben, albumokban, a MAVAD prospektusain vitték híret fotóművészetének, a magyar vadászatnak.

Ahogy Nagygyörgy Sándor magáról mondja, a festészet mellett „a fényképezőgépet, mint a vizuális kifejezés egy másik eszközt kezdte használni”.

Képein az áttörő fények, a vizek, a köd, a téli puszták, a homályba vesző szalmakazal, a magányos tanya lenyűgöző hangulatot árasztanak. Képszerkesztésében apró részletek lényegülnek látomássá. A legkisebb dolgot is élményszerűvé tudta tenni. Soponyai vadkacsái etológiai tanulmányba illő művészi képsorok.

Többször hívtuk meg protokoll-vadászatra olyan szándékkal, hogy kaput nyissunk számára az erdő- és vadgazdaságokba. Történelmi epizódokat örökített meg az Egyetértés Vadásztársaság tagjairól, a vadászat eseményeiről.

Nem szerette a szereplés e módját. Szerényen háttérben maradt. Munkájának termékét kötelességszerűen adta át, kis cetli kísérettel: „saját fogyasztásra”.

Ahogy térben-időben nőtt a híre, elismertsége, egyre többet szerepelhetett a vadászat rendezvényein, a Nemzetközi Vadászati

Foto: Nagygyörgy Sándor

Fidel Castrót fogadták Telkiben: Szűcs Ferenc tábornok, dr. Tóth Sándor MÉM főosztályvezető és Tollner György igazgató

Tanács fotókiállításain: Budapesten, Monacóban, Firenzében. Magyar CIC díjasokkal – dr. Szederjei Ákossal, dr. Studinka Lászlóval, Szidnai Lászlóval, Csergezán Pállal osztozhatott a rangos nemzetközi szervezet elismerésében.

1977-től – első munkakönyves állásként – a Nimród magazin munkatársa lett. Művészetével a Nimródon keresztül is szolgálta a magyar vadászati kultúrát. Csodálatos képeivel dokumentálta a vadgazdálkodás, a vadászat eseményeit.

De az Alföld fotósa is. Megdöbbentő hitelességgel örökíti meg a havas síkságot, az elhagyott tanyákat, a kukoricatarlókat, a csapata verődő mezei őzeket körülvevő téli világot.

Nevét méltán viseli a Nimród „Év fotósa” – Nagygyörgy Sándor díja, a munkásságát hirdető névtáblája a mártélyi „festők dombján”, hiszen fotósként is festő volt. Fekete-fehér képein a fény-árnyék a színek hosszú skáláját tükrözi. Nagygyörgy Sándor fotóin a tájkép a fény játékaival lényegül látomássá. Trófeafotóin a szakmabeliek és a laikusok számára a fény azt látatja, amit látni kell: a gyertyaként világító ágvégeket, a gyöngyözést, a lenyűgöző méreteket, a „fenséget idéző” dámlapát csipkéit.

Pályájának csúcsa a fotóművészek szövetségeiben betöltött tisztségei és díjai, a megtisztelő érdemes művész cím. A legtöbb, amit elért, hogy fényképezőgéppel vadászó, elismert tagja lett a magyar vadászoknak, a vadászat a művészetben alkotó közösség tagja, a magyar természetvédelem és vadászat kimagasló egyéniségeinek szeretettel övezett pályatársa, barátja.

dr. Tóth Sándor

Negatívval együtt

Felelevenedik bennem egy történet, mely a bajor miniszterelnökről, Franz Josef Straus budavidéki vadászatáról szól. Nekünk – Budavidéknek – kellett a programot lebonyolítani. Alaposan felkészültünk! Szerencsénkre jó bögés (is) volt. A vendég érkezése előtti napon kaptam az értesítést, hogy „te leszel a házigazda”, mert az ismert politikai helyzet miatt sem állami-, sem párt tisztségviselő nem jöhetett a vendég fogadására és vadászatára.

A jól megszervezett program teljes sikerrel járt. Straus meglátta „élete bikáját”, a kíséretében lévő pénzügyminisztere pedig az őt illető bikát és Straus felesége olyan esti vadlesen vett részt – a Nagy Kopasz hegy aljában – mely szerint nagyobb élmény volt egy vad elejtésénél. Lehet, hogy ebbéli meggyőződésében segítette a lestről hazafelé jövet Budajenőn, a Wéber Gyuri bácsi pincéjében elfogyasztott hamisíthatatlan budajenői Zöld Veltelini és a pince gazdájával folytatott „anyanyelvi szintű” (spontán) előkészített beszélgetés. Terítéken a két nemes vad, melyektől az elejtő(k) rangja és az agancsok minőségének megfelelő tisztelettel búcsúztunk.

A ceremónia során, a köszöntések szaporodásával a vendégekben és bennünk is egyre erősödött a vágy; ezt meg kell(ene) örökíteni. De ez nem protokoll rendezvény; itt nincs MTI fotós.

Az nincs, de itt van a „miénk”! Ide tudnánk hozni? Tudtam, ha elérem, jön. Elértem, időben (jókor és jó helyen) a vadászházban volt és olyan felvételeket készített Sándor barátunk, hogy mindet (negatívval együtt!) megvette a vendég!

Az egyik kép hátlapjára írta és küldte el köszönő sorait később meghívóinak, a magyar kormányának.

Arra emlékszem, hogy Nagygyörgy is mennyire örült a Haflingernek (Steyer-Puch), melyet „vadgazdaság is vagytok” indokkal kaptunk. Játékszernek látszott, de komoly terepadottságokkal rendelkezett; független kerékfelfüggesztés, 4 kerék meghajtás, jó fűtés, stb. Egy nagy „hibája” azonban mégis akadt: a szűk keréknyomtáv! Terepen jó volt, de a gépkocsik kikaposta nyomon nem! Fennakadt. Ez pedig vadászat közben kellemetlen. Így maradt meg központi kocsinak. Sokszor vezettem, nekem jó volt. Irigyeltek is!

Egy alkalommal együtt mentünk Sanyival és a feleségemmel Anna lakhoz, Csergezőn művész urat meglátogatni. A telki úton haladtunk, amikor Sanyi arra kért, menjünk be az árokba! Látam, hogy az útpadka és az árok olyan, hogy abból ki tudok jönni, ha meg nem, akkor Sanyi majd kitol. Belementem. Most maradj nyugton, mert fényképezni fogok! Ma is őrzöm az „árkos” képet. Csak fotóznia kellett! Tolni nem.

A nevezetes Steyr-Puch Haflinger – a felvétel illusztráció

A Haflingert annyira megkedvelte, hogy kitalálta, menjünk fel a János hegyre, illetve a volt vitorlázó reptérre, ahol régebben ő már járt. Menjünk fel oda a csúcsra, ahonnan egykoron „felcsúzlizták” a vitorlázógépeket. Mentem, elég meredek volt az „út”, a végén már sziklakibúvással, de a tetőről valóban szép kilátás nyílt elöttünk. Álljatok oda, vezényelt és a perem szélére mutatott. Odaálltunk. Sanyi munkához látott. Haflinger önállóan, vezetővel, vezetővel és utassal. Arra néztek, állj közelebb, nézz ide, nézz oda felszólítások közben kattogott a gépe.

Jó felvételeket készített! Olyat, hogy a lányunk a szülői esküvői kép helyett Nagygyörgy Sándor farkashegyi-csúcsra készített fotóját tette faháza falára. Így akar a szüleire emlékezni! Sanyi! Köszönöm! Köszönjük!

Tollner György

Praktikusan

1969 telén, Budán találkoztunk Studinka Laci bácsival. A jövődi Vadászati Világkiállítással kapcsolatos dolgainkról beszélgettünk, amikor említette, hogy szeretne tavasszal, Nagygyörgy Sanyival egy-két napra lejönni Lábodra, a világkiállítás hazai fotóanyagához felvételeket készíteni. Örömmel fogadtam Laci bácsi kérését és ott helyben megbeszéltük érkezésük időpontját, valamint a „lábodi programjukat”.

Sanyival volt szerencsém már korábban megismerkedni és nagyon örültem a várható lábodi találkozásnak. A tavaszi őzbakvadászatok már elindultak, amikor a megbeszélten napon a volt főnököm bogárhátú VW-jével begördültek lakásunk udvarára. Laci bácsi kérésére Krivalics József fővadászt és egy „futófogatot” könnyű kocsival kiküldtem a szabási Szenes útra. Számomra nagy

■■■ Foto: Naggyörgy Sándor

öröm volt, hogy szép időben, jónak ígérkező programot tudtam biztosítani vendégeimnek kedvenc lovaimmal, melyikekből az almasderest naponta lovagoltam.

Átöltözés és reggeli után Laci bácsi, Sanyival elindult VW-val a Szenes úton várakozókhoz. A fogathoz érve megbeszélték, hogy szerepet cserél Laci bácsi és Krivalics Józsi bácsi. Azaz a volt „főnök úr” hivatásos vadászként szerepel, a vendég szerepét meg Józsi bácsi tölti be. Dél körül a lakásunk teraszán ebédeltünk és ott mesélték el a délelőtti élményeiket. Laci bácsi és Sanyi szerint is sikerült igazi őzbak barkácsolási hangulatot teremteni és jó felvételeket készíteni. Elégedettek voltak mindkettőn, aminek nagyon örültünk.

Az ebéd utáni beszélgetést követően Laci bácsiék indulni készültek valahova, de a „főnök úr” egyik zsebében sem találta az autó indítókulcsát. Egyszer csak a fejéhez kap: „Persze, hiszen bent hagy-

tam abban a nadrágban, ami délelőtt volt rajtam, és azt bedobtam az autóra.” Odamentünk az udvaron álló autóhoz. A vezetői oldalon a napsütéstől égetett az autó kilincse és akkor vette észre Laci bácsi, hogy mindkét oldalról le vannak nyomva az ajtózárr biztosító gombjai, a nadrág meg kulcsostól ott van az ülésen. Próbálta feszegetni az ablakot, egy vékony drótot próbált bedugni a kisablak résén keresztül, hogy valamiképpen felhúzza a záró gombot.

Láttam a reménytelen helyzetet, ezért telefonon egy autószerelő segítségét kértem.

Hamarosan jön az autószerelő – jeleztem, és visszamentünk a teraszra.

Nem volt kedvünk beszélgetni, mert Laci bácsi nagyon ideges volt. Sanyi elment a fák alá sétálni, ahol az autó állt. Kis idő múlva visszajött, pont akkor, amikor a szerelő megérkezett és megszólalt:

„Azon az oldalon, ahol én ültem, ott teljesen le van engedve az ablak, bár a biztosító gomb ott is le van nyomva.”

Az árnyékos oldalon lévő ablaknál nem vettük észre, hogy tárva nyitva az autó. Egy órányi felesleges keresgélés után Sanyi találta meg a megoldást. Kifizettem a szerelőt és azt kértem tőle, hogy erről az esetről senkinek ne beszéljen.

Jó pár évvel később, a lábodi vaddisznó-hajtásról készített Sanyi fotókat. Akkor egy esti beszélgetéskor, nagy nevetés kíséretében meghallgattuk Sanyi élménybeszámolóját a VW biztonságos bezárásáról. Jóízű nevetés után koccintottunk és Sanyi rákezdett társaival egy Szibériában közösen énekelt, Griskáról szóló nótára, ami a kedvence volt, és ami miatt „Griskának” szólították a szerkesztőségben.

dr. Galamb Gábor

Hogyan emlékszem Nagygyörgy Sándorra?

1971-ben, a technikum elvégzése után azonnal munkába álltam. A Gyulai Állami Erdő- és Vadgazdaság pári erdészeténél tettem meg a kezdeti lépéseket, amiben nagy segítséget nyújtott Barkóczy István erdészvezető. Szárnyai alá vett, mindenben segített. Emberileg, szakmailag olyan volt, akire egész életemben nagy tisztelettel emlékszem. Nos, nála kellett jelentkeznem Páriban, az erdészetben. Ő vitt ki Likashegyre, a szoba-konyhás erdészlakba, amit nekem szántak azzal, hogy ide kvártélyozzam be magam. A szép helyen lévő kis házikó még ma is megvan. Csupán annyit mondtak, hogy ez lesz a tanyám. Rendezkedjek be és csak úgy mellékesen megjegyezték, hogy itt tanyázott a Nagygyörgy meg a Csergezán is. Akadt is a kamrában itt létükre utaló nyom elég. Rengeteg rajzlap vázlatokkal, üres filmes dobozok és egyéb kellékek. Büszkén foglaltam el új szállásomat ilyen elődök után. Akkor még nem sejtettem, hogy mindkettővel hosszantartó „munka” és baráti kapcsolat alakul majd ki közöttünk. Először egy téli disznóhajtáson találkoztam velük. Sugárzott belőlük, hogy nem hétköznapi emberek, de természetesen nem mertem közeledni hozzájuk. Ilyen jellegű kontaktus igazán csak Gemencben, a pörbölyi kerületben kezdődött és fűződött meglehetősen szorosra. Egyszer Böröczky Kornél, az igazgatóm értesített, hogy Nagygyörgy Sándor fotós érkezik és őt kell kísérnem. Mikor megjött libafos-zöld színű Trabantjával, amit „uborkának” hívott (ugyanis a rendszám UB volt), nagyon rossz útviszonyok voltak. Én kint vártam a bajai útnál egy lóval és úgy vontattam be a vadászházhoz. Kifelé dettó. Természetes közvetlenséggel köszöntött és nagyszerű pár napot töltöttünk együtt.

Később egyre többet volt nálunk a vadászházban, gyakran jártuk együtt az erdőt. Én is elég sokat fotóztam abban az időben. Éppen ezért „munka” közben rengeteget tanultam tőle. Jól megértettük egymást, sokat beszélgettünk. Több éjszakát töltöttünk együtt tábortűz mellett, ilyenkor a környék összes baglyát palíra vette. Nagyon profi módon tudta őket becsalogatni. Akkoriban még nem létezett digitális technika, több géppel és mérettel dolgozott, de hihetetlen alapaossággal.

Árvíz idején egész nap csónakban ülve „jártuk” az erdőt. Mindent meglátott. Most evezz oda, ott egy csomó csiga, vagy egy fűszál tele hangyákkal. Természetesen sok vadat is fotóztunk.

Kádár János fácánvadászat szüneteiben

Fotók: Nagygyörgy Sándor

„Uborka” után vett egy zöld ARO-t, ezt átalakította saját igényei szerint. Nem egyszer éjszakázott benne a nyéki Holt-Duna melletti nádasban, az autóját tökéletesen álcázva.

Telente sokat jártuk szánkóval az erdőt kettesben. A behavazott erdő templomi csendet árasztott magából. Az etetőszánkótól nem félt a vad, így sikerült neki jobbnál jobb fotókat készíteni. Ilyenkor kint tarisznyáztunk, forró tea (cukor nélkül), avas szalonna (imádták), és valami zöldségféle kenyérrel. Igen jóízűen tudott enni kint az erdőn, egy kis tűz mellett.

A róla szóló megemlékezésben nem hagyhatok ki egy epizódot. Miért? Talán akkor nőtt nagyon nagyot a szememben, hogy mi mindent képes volt kibírni egy jó fotó elkészítéséért. Árvíz után a Göcsös nevű réten bent maradt a víz. A szélén szoktak a szarvasok legelni. Itt hagytam egy nagy csomoros nyár takarásában. Mikor érte mentem, az arca sugárzott a boldogságtól.

Képzeld, mondta: kint legeltek a szarvasok, ahogy mondtad. Csináltam pár képet róluk, de egyszerre csak megugrottak és átszaladtak a vízen előttem, ellenfényben. Janikám, ha ez a kép sikerül... Ekkor mutatta meg a hátát, amit az ingen keresztül a szűnyogok agyonbombáztak. Eلسzörnyülködtem. Úgy nézett ki, mint valami krokodilbőr.

Csak annyit mondott: nem baj, a látványért megérte. Ez a kép Monacóban nagydíjat kapott. Megérte.

Zilai János

Igazi művész volt!

„De jól van így. Ő nem közénk való
S ez, ami fáj, ez a vigasztaló”

Arany János: Emlények III.

Fénért Tamás és Nagygyörgy Sándor

Nagygyörgy első munkája, amire felfigyeltem, emberről szólt. A szélmolnár sorozat. És arra, hogyan lehet egyensúlyba hozni embert és környezetét. Persze a környezet, a malom, a világ begyűri, felfalja a szélmolnárt. Persze.

Sándor komoly ember volt. Igazi művész. Tényleg művész. És itt a probléma.

Állítom: a fotó nem művészet. Most itt mindenfajta „de”, „és”, „mégis és persze”, „azonban”, „ámbar”-nak kellene következnie. De nem következik. Ez a probléma, ami Sándort bevallva vagy bevaltatlanul mindig izgatta. És persze ezzel megpecsételődött az ő helye a nap alatt. De talán éppen mára, amikor elfogadottsága csak az intermediális (közbenső, közbülső) fotónak van, annak a fotografálásnak, ami a képzőművészet és a fotó határán lebeg, kell kimondani: ami fotó, az nem művészet, ami művészet az nem fotó.

Igaz ez akkor is, ha ez utóbbiakat is fényképezés útján követik el. Persze, a fotó nagyon fontos médium, sokat tud, de – szerintem – hagyományosan értelmezve nem művészet. Nem kevésbé fontos, de más. Ahogy Nagy Péter cár mondta: a tyúk nem madár, a zászlós nem tiszt.

Nagygyörgy Sándor, bár nem volt teoretizáló (a gyakorlattól elszakadó) alkotó – ezt a problémát sejtette meg. Mert ő a szó teljes értelmében művész volt. Tájékepei – szerintem ezek életművének legfontosabb darabjai – igazi intermediális alkotások: egy festő lelke, egy fényképész keze. Mivel mániákusa volt a minőségnek, nem redukálta a képi felület finomságait, mint ma szokásos, de bizony redukálta a képi struktúrákat keményen fogalmazott festői formákba. Úgy sejtett meg valamit, mint az angol Turner festő ötven évvel Monet előtt az impresszionizmust.

És hogy nem volt közénk való... Megalapítottam a Fialatok Fotóművészeti Stúdióját. Egy darabig, míg beindult, vezettem, de azután már szívesen átadtam volna. Hát persze kinek is másnak, Sándornak. Minden vonása erre predesztinálta. Egy-két év múlva jött: már abbahagyná. Nem bírja ezt a marakodó, irigykedő, agresszív társaságot. Hát igen a fotósok... egyébként ez a társaság a mai magyar fotográfia derékhada...

Fénért Tamás

Szenvedély és kitartás

A nagy elődök közé sorolom őt. Azok közé, akik munkájukkal oly sokat adtak a magyar vadgazdálkodásnak, vadászatnak... a világhírnévnek. Nem túlzás Nadler Herbert, Kittenberger Kálmán, Széchenyi Zsigmond, dr. Studinka László, Csergezán Pál után Nagygyörgy Sándort említeni. Ő nem írt, ő fényképezett, de azt a legmagasabb fokon. Ott pedig az elsők között a legelső volt – iskolát teremtett a természetfotózásban.

Valójában nem volt könnyű dolga a korabeli felszerelésekkel, de szenvedélye, kitartása, különösen pedig természetszeretete és magas fokú igényessége mindenk fölé emelte művészi tevékenységét.

A korabeli technikai felszerelésekkel – fényképezőgép, teleobjektív, ad absurdum még a les-sátor is, amelyek köszönő viszonyban sem voltak a mai lehetőségekkel – kemény, kitartó akarattal lehetett csak művészi felvételeket készíteni.

Sándor nagyon fontosnak tartotta, hogy a természet jelenségeit, az állatokat ne statikus, hanem mozgást, viselkedést ábrázoló dinamikus képekkel mutassa be.

Foto: Nagygyörgy Sándor

Az Egyetértés Vadásztársaság évzáró vacsoráján... „Saját fogyasztásra”

Jól emlékszem arra, amikor Studinka Lacival hármasban figyeltünk egy őzbakot a sárgán virágzó repcetáblában. Számára nem az volt a fontos, hogy a bak a repcetáblában állt. Várjunk! – mondta – mivel nem tud a repcében futva menekülni, várjuk meg, amíg ugrálva megy el, mert úgy szeretném elkapni, ahogy a sárga tábla felett „úszva fut”. Így is volt; kis idő múlva felugrott a bak, és Sándor a repce felett „úszó” állatról csodálatos képet készített, amely az egyik híres felvétele lett.

Nem különösen érdekelte az álló fácánkakas sem a tavaszi zöld vetésben. De amikor két kakas egymásnak esett, felugrálva csípték-rúgták egymást a levegőben, az volt az a pillanat, amit el kellett kapni. Mindig lehetőleg azt, amit szemmel az ember nem is lát, csak a felvételen. Csak ott érzékelhető az a viselkedési dinamizmus, amit a vetélytársak produkálnak egymással. Ma már milyen könnyű ez az automata motoros gépekkel, de az ő idejében azt ki kellett exponálni. Később, amikor szert tett motoros fényképezőgépre, mekkora felhevült örömmel mutatta a sorozatképeket!

A verekedő szarvasbikák kidüledő szemeit fotózni: az igen! Ezt pedig csak minél közelebről, kitartó türelemmel lehet elkapni. Az ilyen meglátások izgatták őt.

Azt is el kell mondani, hogy kiváló munkájának köszönhetően, szinte csak őt engedték be a korabeli protokoll – Gemenc, Gyulaj, Telki, stb. – vadgazdaságokba, ahol valójában nagy lehetőségek voltak a természetfotózásra.

Sokszor találkoztunk ezeken a helyeken, ahol engem, mint a vadon élő állatok egészségügyével, élővad-befogással, stb. foglalkozó állatorvost fogadtak el. Kivételes lehetőségeket nyújtottak ezek a helyek szakmai szempontokból is, és Sándor tisztességesen meg is becsülte a lehetőségeit. Ennélfogva, nagyon sok korhű dokumentumot készített, amelyek egy vadász történeti korról szólnak. Éppen Nagygyörgy Sándor munkájának megbecsüléseként és emlékeként ezeket a fotódokumentumokat az utókornak célszerű lenne megjeleníteni.

Mindig készen állt! 1979 júliusában a minisztériumból telefonhívást kaptam, hogy azonnal induljak el a Hortobágyra, mert két jávorszarvas bikát kell befogni, amelyeket hajnalban láttak egy búza-

tablán. A bizarrnak és ugratásnak tartott hír később beigazolódott. Így azonnal szóltam Sándornak, hogy jöjjön, és ő jött is. Nem a mi hibánk volt, hogy lekéstük a poént! A két fiatal bika valóban ott volt, csak a figyelő vadász elaludt, így a bikák nyomtalanul, ahogy jöttek, el is tűntek. (Később onnan jóval távolabb gázolták el őket.)

Arcán huncut mosollyal mondta mindig, hogy „megfotózzuk”. Egyszer azt a megbízást kapta, hogy készítsen képeket a zsigereles menetéről. Szólt, hogy mutassam be neki. „Mi kell hozzá?” – kérdeztem. „A kezed. Annak tartását szeretném megfotózni.” – mondta; jó képsor készült az ő zsigereleséről.

Kiemelt baráti társaságban érezhettem magam mindig, amikor Studinka Laci, Csergezán Pali, dr. Fodor Tamás, Koltay András és Nagygyörgy Sándor úgymond vadászati szakmai összejövetelén voltam valamelyiküknél, ahol asszony nép nem lehetett. A házigazda férfinak kellett főznie a társaságnak, lehetőleg különlegességet. Hosszú, késő estig tartó viták, beszélgetések voltak ezek néhány pohár ital mellett. Sajnos, ma már csak egyedül vitatkozhatok magammal.

dr. Hönich Miklós

„Meg akarom ismerni a természet mindennapi titkait, megkeresni a vad életének évezredek rítusait. Úgy közelíteni, hogy észrevétlen maradjak, hogy a természet szigorúan meghatározott rendjét ne bolygassam meg. Objektív, igaz képet szeretnék adni az erdő, mező életéről.

Mégis ellentmondásos ez a magatartás, mert bármennyire tárgyilagos lenne is a felvétel, a keletkezett anyag értékelése, válogatása emberközpontú; azok az élmények, események ragadnak meg legjobban, amelyek emberi érzéseket, ösztönöket idéznek.

Munkám nem képzelhető el a vadállomány gazdáinak segítségével. Nekik köszönhetem, hogy megismertem ezt a világot.

Sokszor nem csak átvitt értelemben, hanem szó szerint is az ő vállukra támaszkodtam.”

(Nagygyörgy Sándor írta a „De Natura” című kiállítás katalógusának bevezetőjében.)